

ABCDUURZAAM

AAN DE SLAG MET DUURZAAMHEID IN
DE FINANCIËLE DIENSTVERLENING

VOORWOORD

Beste lezer,

We zitten midden in een fundamentele verandering naar een duurzame samenleving. Het thema duurzaamheid speelt een steeds belangrijkere rol op het gebied van verzekeren, financieren en beleggen. In deze whitepaper nemen experts werkzaam voor banken, verzekeraars, tussenpersonen en DNB ons mee en belichten zij de enorme impact voor onze sector.

“Iedereen binnen een bank, verzekeraar, beleggingsinstelling, beleggingsonderneming, pensioenfonds of tussenpersoon krijgt te maken met duurzaamheid.”

Ik denk bijvoorbeeld aan:

- de bestuurder die vanaf 2021 ook wordt getoetst op zijn kennis van duurzaamheid;
- de risk manager die duurzaamheid meeneemt in de afweging tussen risico en rendement en bij de prijsvorming;
- de IT'er en compliance officer die de duurzaamheidswetgeving helpen te implementeren;
- de productmanager die de duurzaamheidseisen meeneemt in de productontwikkeling, periodieke monitoring en review (PARP);
- de belegger die belegt namens of voor zijn pensioenfonds;
- de medewerker die zijn klanten informeert of adviseert. Duurzaamheid slaat ook op financieel advies. Niet alleen met betrekking tot beleggen, maar ook met betrekking tot sparen, woningfinanciering en verzekeringen. Wanneer is bijvoorbeeld een autoverzekering groen? Hoe breng je de duurzaamheidsvoorkeuren van je klant in kaart? En wat betekent dat voor je advies?;
- de medewerker die aanvragen voor bedrijfskredieten behandelt.

Kortom: iedereen in de financiële dienstverlening krijgt te maken met duurzaamheid en kan een bijdrage leveren in de opgave waarvoor we staan. Onze bijdrage is het aanbieden van deze whitepaper en daarmee de bewustwording in de sector. En vervolgens faciliteren we uiteraard met passende opleidingen en trainingen in dit thema.

Welkom bij NIBE-SVV!

Jeanette Hadderingh
NIBE-SVV

INHOUD

Duurzaamheid is HOT prof. dr. Rob Schotsman (voorzitter) Directeur UvA Academie voor Bank en Verzekeringen, lid MT NIBE-SVV en UvA hoogleraar Bank en Verzekeringsleer	Pag. 4
Duurzaamheid: een gamechanger mr. Peter van Vliet - Interview CSFL CIRA Achmea Compliance	Pag. 5
Zelfbewust explain in plaats van slaafs comply drs. Cees Rensen Kerndocent UvA ABV	Pag. 6
Langetermijnonzekerheden Harold Hendriks NN Risk	Pag. 7
Put your money where your mouth is Elco Harte Ondernemer en financieel adviseur van Harte & Partners Financieel Advieskantoor	Pag. 8
Duurzaamheid en Governance jhr. mr. Thérus de Villeneuve Hoofd Compliance AEGON Nederland	Pag. 9
Over mist en aanlegplaatsen drs. Rik van de Weerthof NN Bank Risk	Pag. 10
ABCDuurzaam	Pag. 12

PROF. DR. ROB SCHOTSMAN

(voorzitter) Directeur UvA Academie voor Bank en Verzekeringen,
lid MT NIBE-SVV en UvA hoogleraar Bank en Verzekeringsleer

DUURZAAMHEID IS HOT

DUURZAAMHEID IS HOT! JE KAN ER BIJNA NIET OMHEEN. ELKE DAG OP DE TV. ELKE DAG IN DE KRANT. ELKE DAG IN DE SUPERMARKT. ER IS BIJNA GEEN PRODUCT MEER DAT NIET ALS DUURZAAM WORDT GETYPEERD. OM ER EEN PAAR TE NOEMEN: 'BETER VOOR KOE, NATUUR EN BOER', 'DUURZAAM SCHOONMAAKPRODUCT', 'DUURZAAM MATRAS'. EN WIE DURFT ER NU NOG OP FEESTJES TE VERTELLEN DAT ZIJN BIEFSTUK EN SCHOONMAAKPRODUCTEN NIET DUURZAAM ZIJN EN DAT HIJ NIET DUURZAAM SLAAPT? IK IN IEDER GEVAL NIET.

Het thema is duurzaamheid. Politieke partijen vertellen ons: 'We hebben nog maar 9 jaar', 'Het is onomkeerbaar'. En: 'We moeten wel de aarde redden, zodat generaties na ons ook een fatsoenlijk leven hebben'. De meeste politieke partijen hebben duurzaamheid hoog in het vaandel. Maar ook klanten maken zich grote zorgen. Over klimaatverandering, maar ook verlies aan biodiversiteit, lucht en waterkwaliteit, bossen en oceanen. Over de leefbaarheid op aarde. Europa speelt hierop in en steekt miljarden euro's in duurzame projecten. Ook als gaat om het duurzaam herstel uit de coronacrisis.

Hoofddrol financiële sector

Maar wist je dat de financiële sector een hoofddrol gaat spelen in deze transitie naar een duurzame samenleving? Eenvoudig. Daar kun je trots op zijn. En weet jij hoe jouw rol eruit komt te zien? Wat wil en kan jij doen om bij te dragen aan een duurzame samenleving? 'Jij', daar bedoel ik mee: jij als verzekeraar, bankier, beleggingsonderneming of tussenpersoon. Van jou wordt verwacht dat je duurzaamheid inbrengt als thema en boodschap in het gesprek met jouw klant – bedrijf of particulier –. Jij moet de boodschap brengen. Jij kunt helpen. Jij kunt overtuigen. Juist jij!

Europa

De Europese Commissie heeft daarom recent twee verordeningen uitgevaardigd om de sector nog meer aan te zetten om aan de slag te gaan met duurzaamheid. Maar eigenlijk is dat niet nodig. Want jij wilt graag. Maar wel in een gelijk speelveld waarbij voorkomen wordt dat jouw concurrenten zich groener voordoen dan zij eigenlijk zijn. Duurzaamheid was lange tijd 'nice to have'. Die tijd is voorbij. Duurzaamheid wordt een must. Het thema staat hoog op de agenda van de Europese Unie, International Standard Boards, nationale en internationale wetgevers en toezichthouders. De Europese Commissie geeft in zijn Sustainable Finance Action Plan banken, verzekeraars, beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen een hoofddrol bij het realiseren van een duurzame samenleving.

Duurzaamheid: HET belangrijkste toezichtthema

Duurzaamheid is voor de komende jaren HET belangrijkste toezichtthema. Niet alleen voor De Nederlandsche Bank (DNB), maar ook voor andere toezichthouders waarmee de financiële sector te maken heeft, waaronder de Europese Centrale Bank (ECB) en de European Supervisory Authorities (ESA's). En ook de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Consument en Markt (ACM) hebben duurzaamheid hoog op de agenda. Vanaf 2021 doet DNB uitvraag bij banken en verzekeraars over hoe zij duurzaamheid willen implementeren in hun organisatie en systemen. Ook toetst DNB vanaf 2021 (kandidaat) beleidsbepalers van banken en verzekeraars op hun kennis van duurzaamheid.

Bovendien krijgen we de komende jaren te maken met een omvangrijke en vernieuwde toezichtwet- en regelgeving gericht op duurzaamheid. Wijzigingen van de CRD, Solvency II, MiFID/AIFMD/UCITS en IDD staan voor de deur met aanpassingen in de pijlers, risicobeoordeling, compliance, productontwikkeling en klantbenadering (zowel in het informeren als adviseren van klanten). En niet te vergeten de integratie van duurzaamheid in het niet-financiële jaarverslag volgens de (wijzigende) NFRD. Daarmee ontleent een bank, verzekeraar, beleggingsonderneming of -instelling haar of zijn legitimiteit aan het realiseren van de duurzaamheidsdoelstellingen. Voor deze organisaties is dit een uitdaging zonder weerga.

Er lijkt een plicht te zijn vanuit de toezichtwet- en regelgeving om medewerkers van hoog tot laag goed op te leiden op het terrein van duurzaamheid. Dat creëert ook urgentiebesef. Daarmee zijn opleidingen over duurzaamheid waaronder het Awareness Programma Duurzaamheid niet 'nice to have', maar 'required'.

prof. dr. Rob Schotsman

(voorzitter) Directeur UvA Academie voor Bank en Verzekeringen, lid MT NIBE-SVV en UvA hoogleraar Bank en Verzekeringsleer

MR. PETER VAN VLIET - INTERVIEW

CSFL CIRA Achmea Compliance

DUURZAAMHEID: EEN GAMECHANGER

EEN PIONIER DIE OP DUURZAAMHEID AFSTUDEERDE EN VEEL WERK OP DIT TERREIN HEEFT VERRICHT IS PETER VAN VLIET, WERKZAAM ALS COMPLIANCE EXPERT BIJ ACHMEA. PETER IS EEN VAN DE EERSTE SUSTAINABILITY ADVISORS VAN NEDERLAND EN IS OPGENOMEN IN HET REGISTER CERTIFIED INTEGRATED RISK ADVISOR (CIRA) MET DE AANTEKENING CSA (CERTIFIED SUSTAINABILITY ADVISOR). ROB SCHOTSMAN SPRAK PETER OP VRIJDAG 26 MAART 2021 EN HIJ STELDE HEM DE VOLGENDE VRAGEN:

Wat betekent duurzaamheid voor jou persoonlijk?

Duurzaamheid kwam al in mijn schooltijd in mijn leven. De club van Rome - een particuliere stichting die in april 1968 werd opgericht door Europese wetenschappers, om hun bezorgdheid over de toekomst van de wereld voor het voetlicht te brengen. Ik werd ook geïnspireerd door Al Gore, de voormalige vicepresident van de Verenigde Staten, die zich ook grote zorgen maakt over de klimaatverandering.

Ik ben zelf nooit activistisch bezig geweest. Ik ben wel iemand die geniet van de natuur. Vakanties met het vliegtuig zijn niet aan mij besteed. Maar ik ben vooral beschouwend bezig met duurzaamheid. Duurzaamheid heeft vooral nu mijn aandacht omdat duurzaamheid wordt verankerd in toezichtwet- en regelgeving. Er zit dus een sturing op die tot nu toe ontbrak.

En wat betekent duurzaamheid voor Achmea?

Duurzaamheid betekent voor Achmea een gamechanger. Ik luisterde naar je podcast van AethiQs van 25 maart over Governance Risk. Duurzaamheid is zoals jij terecht aangeeft niet alleen een financieel risico, maar ook een niet-financieel risico. De uitdaging is om vanuit drie dimensies duurzaamheid aan te vliegen, te weten het bedrijfsbelang, het klantbelang en het maatschappelijk belang. Je wilt duurzaamheid in het DNA krijgen van collega's en dat kost tijd. Dat werkt door in je governance structuur. Wie is immers eindverantwoordelijk voor duurzaamheid?

De uitwerking van de twee belangrijke Europese Verordeningen, te weten de Transparantie Verordening en de Taxonomie, raakt direct aan de activiteiten van de verzekeraar. De taxonomie regelt bijvoorbeeld straks onder welke voorwaarden er gesproken mag worden van duurzame verzekeringsactiviteiten. Klanten willen graag een duurzame autoverzekering om ook op deze wijze een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving. Maar welke autoverzekering wordt als duurzaam aangemerkt en welke niet? De taxonomie geeft hier antwoord op. Neem een klant met een autoverzekering die schade lijdt – bliksschade aan zijn auto. De autoverzekering van de verzekeraar wordt alleen als duurzaam aangemerkt als de verzekeraar de klant helpt de schade duurzaam te herstellen, waarbij de verzekeraar voor het herstel alleen samenwerkt met schadeherstelbedrijven die beschikken over een duurzaamheidscertificaat. De verzekeraar moet wel aantonen dat dit schadeherstelbedrijf niet aan greenwashing doet.

Hoe integreren jullie duurzaamheid in de organisatie?

Een mega operatie. Integreren in de business moet. In werkinstructies etc. Duurzaamheid raakt aan alles. Ook klanten moeten aan duurzaamheidseisen voldoen en vragen ons of onze producten ook aan duurzaamheidseisen voldoen. Er zijn ook keuzes die je moet maken. Duurzaamheid is een onderwerp voor alle sleutelfuncties in de tweede lijn: Risk, Actuarieel en Compliance. Periodiek is er een overleg tussen deze sleutelfuncties over de impact van de duurzaamheidswetgeving. Aandacht is er ook voor welke duurzaamheidsdata we kunnen leveren. Om te laten zien waar we staan met duurzaamheid. We denken na over welke dashboards, welke KPI's, en over duurzaamheid en beloningsbeleid.

Wat is jouw rol hierbij?

Het initiëren en enthousiasmeren van collega's en hen hierover te adviseren.

Heeft de Registeropleiding Certified Integrated Risk Advisor (CIRA) jou geholpen om die rol beter te vervullen?

Ja, de CIRA heeft mij zeker geholpen, omdat duurzaamheid een integraal risicomanagement onderwerp is. Ik ben uit mijn silo geklommen en heb de samenwerking gezocht met de andere functies en met de eerste lijn. Je moet samen optrekken.

Welke boodschap wil jij meegeven aan diegenen die met het thema duurzaamheid aan de slag gaan?

Je moet een sponsor hebben in je organisatie. Een vaandeldrager. In de Raad van Bestuur moet er iemand zijn die verantwoordelijk is. Let wel, duurzaamheid is risicomanagement maar ook mindset. We hebben er jaren over gedaan om klantbelang centraal tussen de oren te krijgen. Nu staat duurzaamheid centraal.

Duurzaamheid is een onderdeel van je zorgplicht jegens de klant. Je moet de duurzaamheidsvoorkeuren van je klant in kaart brengen. Niet alleen bij beleggen, maar ook bij lenen en verzekeren. Niet alleen bij het aangaan van de relatie maar ook in de doorlopende zorgplicht. De nazorg strekt zich ook uit tot het duurzaamheidsprofiel van de klant. De duurzaamheidsvoorkeuren van een klant veranderen immers ook na verloop van tijd.

ZELFBEWUST EXPLAIN IN PLAATS VAN SLAAFS COMPLY

Open normen...

De duurzaamheidsregelgeving op prudentieel terrein is nog in ontwikkeling. We hebben hier te maken met zogenoemde open normen zonder dat er handvatten zijn. Dat betekent dat een bank, verzekeraar of pensioenfonds zelf naar de geest van de wet de governance en het risicomanagement moet inrichten. Op prudentieel terrein is het dus de vraag hoe je de organisatie, waaronder Risk en Compliance, zo ver krijgt dat ze aandacht hebben voor duurzaamheid. Ook om die reden is kennis van duurzaamheid binnen de organisatie van groot belang. Hier roep ik de sector op om zelfbewust explain te zijn. Het heeft de voorkeur zelf aan de slag te gaan en niet te wachten op regels van de toezichthouders.

...maar ook gesloten normen en vormvoorschriften

De Transparantie Verordening en de Taxonomie Verordening daarentegen zijn uiterst gedetailleerd – hier is de regelgeving rule based, ofwel hier werkt men met gesloten normen en vormvoorschriften op verschillende niveau's – met uitwerkingen in zogenoemde Regulatory Technical Standards (RTS) van de Europese toezichthouders (de European Supervisory Authorities EBA, EIOPA en ESMA).

The unknown, unknown

We varen in de mist. We weten niet exact wat de impact is van klimaatveranderingen en wanneer die zich voordoen. We kunnen met de huidige modellen die historische data gebruiken om bijvoorbeeld het kredietrisico te berekenen niet uit de voeten. We moeten daarom gebruik maken van scenarioanalyses. Er zijn te weinig data om in modellen duurzaamheidsrisico's mee te nemen. Bijvoorbeeld in het analyseren en beheersen van het kredietrisico en de berekening van het benodigde kapitaal. Een uitdaging voor de Risk managers. Klimaatverandering en de energietransitie zullen zich in de toekomst, méér dan in het verleden, vertalen in kredietrisico's. Banken schatten kredietrisico's traditioneel gezien echter primair in op basis van verliezen uit het verleden. Het inschatten van deze risico's vraagt daarom om vooruitblikkende stresstesten en scenarioanalyses met een middellange- tot langetermijnhorizon.

Ontwikkelingen gaan veel sneller dan tot voor kort gedacht

We moeten niet vergeten dat de ontwikkelingen hier veel sneller gaan dan wij tot voor kort dachten – niet alleen in het fysieke risico maar ook de transitierisico's in verband met veranderende consumentenvoorkeuren en met toenemende regelgeving op het terrein van duurzaamheid. Consumenten willen een duurzame samenleving en maken zich steeds meer zorgen over bijvoorbeeld de impact van klimaatverandering. Van hun bank of verzekeraar verwachten zij dat die duurzame bancaire activiteiten en duurzame verzekeringsactiviteiten aanbiedt

drs. Cees Rensen
Kerndocent UvA ABV

LANGETERMIJNONZEKERHEDEN

VERZEKERAARS HANTEREN VEELAL EEN BEDRIJFSMODEL DAT GERICHT IS OP DE KORTE EN MIDDELLANGE TERMIJN. ER IS MOMENTEEL WEINIG RUIMTE OM EEN TIJDSHORIZON TE HANTEREN DIE VERDER GAAT DAN DE GEBRUIKELIJKE 3 TOT 5 JAAR. ZO ZIJN DE KAPITAALSVEREISTEN IN DE SOLVENCY II OMGEVING GEBASEERD OP EEN TIJDSHORIZON VAN 1 JAAR EN HANTEERT HET OWN RISK & SOLVENCY ASSESSMENT (ORSA) EEN TIJDSHORIZON VAN 3 TOT 5 JAAR. DE OPERATIONELE EN FINANCIËLE BEDRIJFSPLANNEN VAN VERZEKERAARS KIJKEN EVENEENS NIET VEEL VERDER IN DE TOEKOMST. DUURZAAMHEID, EN MET NAME KLIMAATVERANDERING, GAAT HIER ECHTER VERANDERING IN AANBRENGEN. KLIMAATVERANDERING IS CHRONISCH EN BEHELST EEN PERIODE VAN 30 JAAR. ZIE DIT MAAR EENS TE PROJECTEREN OP DE DAGELIJKSE ACTIVITEITEN. EN TOCH ZAL HET MOETEN!

Verzekeraars zullen dan ook een visie en een strategie moeten ontwikkelen om de impact van klimaatverandering in kaart te brengen. Zo wordt voorkomen dat men wordt ingehaald door externe ontwikkelingen en niet zelf aan het stuur zit. De politieke en maatschappelijke druk op de financiële sector om het voortouw te nemen neemt toe en verzekeraars zitten als geen ander bovenop de risico's én kansen die klimaatverandering met zich meebrengt. Dan hebben we het onder andere over een toename van het aantal windstormen, extremere neerslagvormen, stijging van de zeespiegel, overstromingen, hitte en droogte. Het schadepatroon zal veranderen en er zal meer vraag komen naar groenere verzekeringsproducten. Maar over welk schadepatroon hebben we het dan en wanneer is een verzekeringsproduct groen of groen genoeg? Hoe ziet de samenstelling van de verzekeringstechnische portefeuille er in 2030 en 2050 uit en hoe verloopt de transitie?

De buitenwereld en met name de toezichhoudende autoriteiten als AFM, DNB en EIOPA hebben klimaatverandering inmiddels hoog op de agenda staan. Er zal in toenemende mate door de verzekeraars (publiekelijk) verantwoording moeten worden afgelegd over de impact van klimaatverandering op de strategie, governance, risicomanagement en (financiële) indicatoren. In het begin kan wellicht nog volstaan worden met een kwalitatieve toelichting, maar binnen enkele jaren zal de publicatieplicht worden uitgebreid met een kwantitatieve onderbouwing. Het is dan ook geen gewaagde inschatting om te concluderen dat de levensvatbaarheid van een verzekeraar op de langere termijn aanzienlijk zal worden vergroot wanneer het in staat is om de diverse klimaatscenario's adequaat te vertalen naar de strategie op de korte en middellange termijn.

Harold Hendriks
NN Risk

PUT YOUR MONEY WHERE YOUR MOUTH IS

Duurzaamheid speelt een prominente rol in het financieel advies

Duurzaamheid heeft een prominente rol gekregen binnen het financieel advies. De mogelijkheid om meer te lenen voor duurzaamheid op basis van LTV (Loan To Value) of LTI (Loan To Income) wordt steeds uitgebreider. Voor het verduurzamen van je woning mag je tot 106% van de waarde van de woning lenen. Ook op basis van inkomen gaat de leencapaciteit omhoog. Maar uiteraard moet wel overkreditering worden voorkomen.

Verduurzaming is vaak nog een restpost

Klanten hebben net zoals bedrijven schaarstevraagstukken. De middelen (geld) zijn beperkt (schaarste), dus waar zet ik deze middelen zo effectief mogelijk in? Een nieuwe keuken of toch het huis isoleren? Op dit moment zijn de keukens helaas niet aan te slepen. Verduurzaming is vaak nog een restpost.

Vraag

De vraag is: Komen de ambitieuze doelstellingen die in klimaatakkoorden zijn afgesproken overeen met de doelstellingen van klanten? De geschatte kosten voor een huishouden om het huis te verduurzamen liggen gemiddeld tussen de € 20.000,- en € 35.000,-. Om de doelstellingen te halen moet dit bedrag aanwezig zijn middels sparen, subsidie of lenen. En lenen kost geld!

Faseer

De klant wil in mijn optiek best wel betalen, maar dan gefaseerd. Zo komt de klant indien het bedrag wordt geleend niet in de problemen. Qua retoriek willen we heel veel, maar zodra er een kostenplaatje bij komt verdwijnt het enthousiasme. Met 'gefaseerd' bedoel ik het volgende:

- Speel in op het gedrag en wensen van klanten.
- Erken dat de klant eerst het stucwerk en de keuken wil, daarna de zonnepanelen.
- Laat financieringsruimte voor verduurzamen. Is dat niet nu al het geval dan wel over een paar jaar.

Om verduurzamen tot een succes te maken moet de adviseur/bank een verduurzaamde relatie met zijn klanten aan gaan. Tijdens de nazorg breng ik dat ter sprake met mijn klanten. Geef je klanten de gelegenheid om hun tempo aan te houden en dwing verduurzaming niet af. Klanten met overwaarde kan je benaderen voor het duurzaamheidsgesprek. Verduurzamen is belangrijk maar voorkom overkreditering! Wees wel eerlijk. Ook in de kosten en financiële risico's.

Draagvlak

Om de verduurzaming tot een succes te maken moet het geen feestje worden van instanties, groeperingen en/of de overheid. De noodzaak en urgentie moet ook vanuit de burger zelf komen. Klanten ervaren het vaak als opgelegd en dat het geen vrije keus is. De klant wordt gestuurd door subsidie, niet door overtuiging. We hebben de mond vol en verwachten veel: biologisch vlees, groene energie, groene beleggingen en leningen voor groene investeringen. Maar ik zie een scheefgroei in retoriek en budget, oftewel "put your money where your mouth is". Klanten bepalen graag zelf het tempo en budget en laten zich niet graag iets opleggen. Wij zijn een kantoor met vaste klanten, waardoor er vaak contact is op basis van nazorg. In een vervolgspraak, een jaar later, zie ik vaak wel de ruimte en noodzaak voor verduurzamen.

Verduurzamen en nazorg

Na afsluiten van een hypotheek is mijn advies: blijf proactief nazorg bieden en benoem verduurzamen ook in de nazorg!

Van makelaar naar woonspecialist.

Verduurzamen kan verbinding brengen tussen verschillende beroepsgroepen. Bij een aankoop of een advies over de huidige woning kan de woningspecialist het onderwerp aan de orde brengen. Adviseer de klant over de koopprijs, meerwerk en de toekomstige kosten van verduurzamen. Ik droom van een onderneming waar een bank, verzekeraar, loodgieter, financieel adviseur, fiscaal adviseur, label specialist, woningspecialist en duurzaamheidsspecialist onder één dak zitten. Breng de mensen van verschillende disciplines bij elkaar.

Elco Harte

Ondernemer en financieel adviseur van Harte & Partners Financieel Advieskantoor

JHR. MR. THERUS DE VILLENEUVE

Hoofd Compliance AEGON Nederland

DE WATCHTOWER

Monitor duurzaamheidswetgeving vooraf

Vanaf het prille begin ben ik binnen AEGON betrokken bij de implementatie van duurzaamheidswetgeving. Samen met mijn collega Rienk van der Velde bemens ik bij Aegon NL de Regulatory Watchtower, die alle wetgevingsinitiatieven in de organisatie uitzet. Daarnaast monitor ik als compliance officer hands-on het implementatieproces. Dus direct en niet achteraf monitoren.

Positie Compliance

Vragen waarop we het antwoord willen formuleren zijn: Hoe oefen je vanuit je tweedelijns rol als compliance officer vanaf het begin invloed uit en hoe bevorder je dat er voldoende prioriteit en belang aan het onderwerp duurzaamheid in al haar aspecten wordt gegeven? En hoe trek je een scherpe lijn tussen intrinsiek gevoelde overtuiging enerzijds en minimale implementatie, of zelfs greenwashing, anderzijds? Je moet ook voorkomen dat je aan greenwashing doet of bijdraagt.

Complex

De regelgeving is complex, ook gelet op de hoeveelheid en dat veel nog niet is ingevuld. Ook de snelheid waarmee de regels worden ingevoerd is enorm. Daarom is het essentieel om vanuit de tweede lijn de business te helpen het overzicht te bewaren. Belangrijk zijn de Europese toezichthouders. Zij spelen een hoofdrol. Dat was al zo met COVID, dat zie je nu terug bij verduurzaming en straks ook bij digitalisering.

Vraagstukken

Een bank en verzekeraar moet vaststellen:

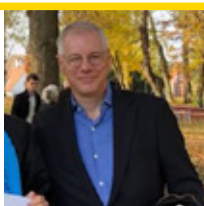
- wie verantwoordelijk is voor het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen;
- wat het beleid is met betrekking tot het nemen en beheersen van duurzaamheidsrisico's door de eerste lijn;
- bij wie in de eerste en tweede lijn duurzaamheid is belegd;
- wat de taken zijn die bij de compliance functie horen.

Deze functie zorgt voor de naleving van de duurzaamheidswetgeving en beoordeelt de mogelijke gevolgen van eventuele wijzigingen in het wet- en regelgevend kader voor de activiteiten en het nalevingskader van de instelling. Omdat regels en normen op het gebied van duurzaamheid door de tijd heen kunnen veranderen, kunnen instellingen in toenemende mate te maken krijgen met nalevingsrisico's, zoals aansprakelijkheids-, proces- en/of reputatierisico's, die voortvloeien uit bijvoorbeeld klimaat- en milieukwesties. Klimaat- en milieurisico's moeten worden meegenomen in de beoordeling en monitoring van bestaande risico's waartegenover kapitaal moet worden aangehouden zoals de krediet-, markt- en operationele risico's. Dat betekent dat een langere tijdshorizon nodig is.

Voorbeeld

Bank A brengt het duurzaamheidsrisico in kaart. De hierna volgende risicofactoren hebben voor de bank grote financiële gevolgen:

RISICOFACTOR	FINANCIEEL GEVOLG
TECHNOLOGIE	KLANTEN IN DE AUTO-INDUSTRIE GERAAKT DOOR SUBSTITUTIE VAN BESTAANDE PRODUCTEN EN DIENSTEN
MARKTSENTIMENT	CONSUMENTEN EN BELEGGEREN WILLEN DUURZAMERE PRODUCTEN
ACUUT FYSIEK RISICO	SCHADE AAN EIGENDOM EN ACTIVA OP LOCATIES MET HOOG RISICO
CHRONISCH FYSIEK RISICO	HOGERE KOSTEN VOOR KLANTEN VANWEGE SCHADE OF VERLIES DOOR KLIMAATINCIDENTEN, WAARDOOR HUN VERMOGEN OM TE BETALEN AFNEEMT

jhr. mr. Therus de Villeneuve
Hoofd Compliance AEGON Nederland

OVER MIST EN AANLEGPLAATSEN

WE VAREN IN DE MIST. WE WETEN NIET EXACT WAT DE IMPACT IS VAN KLIMAATVERANDERINGEN EN WANNEER DIE ZICH VOORDOEN. DESALNIETTEMIN ZIJN DE ALSMAAR GROEIENDE PUBLIEKE BEWUSTWORDING MET BETREKKING TOT DUURZAAMHEID EN DE 17 SUSTAINABILITY DEVELOPMENT GOALS (SDG'S) VAN DE VERENIGDE NATIES ALLANG NIET MEER DE ENIGE ZAKEN WAAR FINANCIËLE INSTELLINGEN REKENING MEE DIENEN TE HOUDEN. IN DE MIST WORDEN LANGZAMERHAND STEEDS MEER VERPLICHTE AANLEGPLAATSEN GEDEFINIEERD.

De EU heeft een actieplan neergelegd dat sustainable finance op termijn moet garanderen. Ook de EBA heeft de bestaande ruimte binnen de Capital Requirements Directive (CRD) en de Capital Requirements Regulations aangegrepen om Pillar III disclosure op het vlak van Environmental-, Social- en Governance (ESG) risico's middels voorgeschreven templates publiekelijk te maken. Dat is nu nog veelal kwalitatief maar een onderliggende trend richting het meer en meer kwantificeren is duidelijk merkbaar. Een belangrijke maatstaf is bijvoorbeeld de Green Asset Ratio (GAR), een getal dat de verhouding weergeeft tussen de assets op de balans die wel of juist niet als "groen" bestempeld mogen worden.

Een andere manier waarop de invloed van duurzaamheid ook voor financiële instellingen een groeiende rol zal gaan spelen is de wijze waarop de toezichthouder dit mee zal nemen in het toezichtproces. Het ligt voor de hand dat ook ESG-risico's een rol gaan spelen in de minimaal aan te houden kapitaalspercentages. Banken zullen dit in toenemende mate mee moeten nemen in hun interne inschatting van het minimaal aan te houden kapitaal (het Internal Capital Adequacy Assessment Process, beter bekend als de ICAAP). Voor verzekeringsinstellingen zal dit over het Own Risk Self Assessment proces (de ORSA) gaan lopen. Indien de toezichthouder de interne inschatting ontoereikend acht, zullen hier ongetwijfeld add-ons op volgen; het bekende "the carrot and the stick" verhaal.

"Hoe dan?" is de grote vraag waar de komende tijd een antwoord op gevonden moet gaan worden. Het is nu eenmaal niet zo dat we rijkelijk voorzien zijn met ervaringscijfers die gebruikt kunnen worden om de huidige modellen zodanig aan te passen dat ze ook invulling geven aan de wens dat duurzaamheidsrisico's vertaald zijn naar adequate kapitaal- en voorzieningenniveaus. Zolang er geen harde, voorgeschreven richtlijnen zijn – lijkt scenarioanalyse de enige manier om tot een enigszins acceptabele inschatting te komen. Reversed engineering is bijvoorbeeld een techniek die vaak wordt gebruikt in recovery planning. Hierbij worden allereerst dusdanig negatieve scenario's bedacht dat de instelling in kwestie daadwerkelijk door haar financiële ondergrenzen zou zakken indien deze scenario's zich ook echt zouden voordoen. Van daaruit kunnen (expert-based) inschattingen gemaakt worden inzake de waarschijnlijkheid van zulke scenario's. Hierop volgt het besluitvormingsproces van het al dan niet accepteren van deze risico's – en zo niet, hoe deze risico's te beperken.

De vraag welke risico's acceptabel geacht worden kan alleen beantwoord worden als er een helder beeld is over de risicobereidheid (risk appetite) inzake ESG-risico's inclusief duurzaamheidsrisico. Hoe dan ook, het risico is vandaag de dag ook voor financiële instellingen onmiskenbaar en de noodzaak deze helder te kwalificeren en te kwantificeren is daarmee even onmiskenbaar geworden. ESG-risico's ontstaan niet alleen door externe factoren; ook interne besluitvorming over asset mix, productaanbod en de sturing op deze zaken zijn van groot belang – ook voor wat betreft kruisbesmetting op traditionele risicotypes als operationeel- en kredietrisico. Een klant die een hypotheek heeft op zijn huis dat een energielabel F heeft, heeft immers een grotere kans op een stijgende gasrekening dan een vergelijkbare klant wiens huis volledig geïsoleerd is en van zonnepanelen en een warmtepomp is voorzien. Hierdoor zal er een ongelijkheid in betaalbaarheid gaan ontstaan waardoor de kans op wanbetaling (dus kredietrisico) van de klant met het "niet-groene" huis zal toenemen ten opzichte van de "groene" klant. Financiële instellingen "verstoppert" zulke kredietrisico's graag in de prijs van hun producten. Maar andersom kan ook! Juist een transparante communicatie in de vorm van een korting voor groene producten kan bijdragen aan het gericht sturen op de GAR en een duurzame positionering. Maar dan is er nog wel wat werk aan de winkel.

REDACTIERAAD AWARENESS PROGRAMMA DUURZAAMHEID NIBE-SVV

Speciaal voor het Awareness Programma Duurzaamheid is een redactieraad samengesteld bestaande uit experts in de financiële sector. In de redactieraad hebben zitting:

prof. dr. Rob Schotsman

(voorzitter) Directeur UvA Academie voor Bank en Verzekeringen, lid MT NIBE-SVV en UvA hoogleraar Bank en Verzekeringsleer

drs. Cees Rensen

Kerndocent UvA ABV

mr. Peter van Vliet

CSFL CIRA Achmea Compliance

mr. Maud duMarchie Sarvaas

Bedrijfsjurist de Volksbank

mr. Fons Vercauteren

ABN AMRO Jurist

drs. Rik van de Weerthof

Manager Risk Analysis, NN Bank

Harold Hendriks

NN Risk

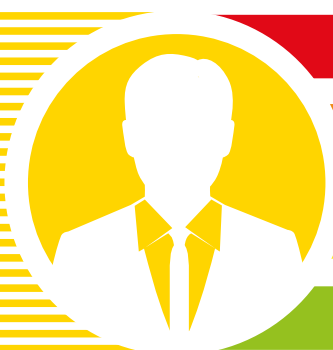
jhr. mr. Therus de Villeneuve

Hoofd Compliance AEGON Nederland

ABCDUURZAAM

Awareness, Beleid, Communicatie en Duurzaam.

HOE VER GAAT JOUW KENNIS ALS FINANCIEEL PROFESSIONAL OVER DUURZAAMHEID? MET HET OPLEIDINGSPORTFOLIO VAN NIBE-SVV ZET JE EEN STAP IN DE BREEDTE ÉN IN DE DIEPTE. MET DE PROGRAMMA'S OP DE VOLGENDE PAGINA ONTWIKKEL JE JE OPTIMAAL OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID. WIL JE MEER WETEN OVER ONZE NIEUWE DUURZAAMHEIDSOPLEIDINGEN? NEEM DAN CONTACT OP MET ONZE OPLEIDINGSADVISEURS VIA **035 - 75 06 155**. BEN JE OP ZOEK NAAR EEN INCOMPANY-TRAJECT BINNEN JE ORGANISATIE? OOK DAN ZIJN WE JE GRAAG VAN DIENST. NEEM CONTACT OP MET EEN VAN ONZE ACCOUNTMANAGERS VIA **035 - 75 06 157**.

A

AWARENESS

B

BELEID

C

COMMUNICATIE

D

DUURZAAM (VERDIEPING)

	AWARENESS	BELEID	COMMUNICATIE	DUURZAAM
OPLEIDINGEN	AWARENESS PROGRAMMA DUURZAAMHEID	CERTIFIED INTEGRATED RISK ADVISOR SPECIALISATIE CERTIFIED SUSTAINABILITY ADVISOR	TRAINING DIGITAAL ADVISEREN	ADVISEUR DUURZAAM WONEN
			TRAINING EFFECTIEVE GESPREKS- VAARDIGHEDEN	DUURZAAM BELEGGEN
		PE-PROGRAMMA'S	TRAINING OMGAAN MET WEERSTAND EN TEGENGESTELDE BELANGEN	DUURZAAM FINANCIEREN
				DUURZAAM ADVISEREN
				ESMA PERMANENT VAKBEKWAAM
WAT LEER JE?	DE IMPACT VAN DUURZAAMHEIDSDOEL- STELLINGEN OP JOUW ORGANISATIE.	FINANCIËLE RISICO'S IN KAART BRENGEN EN DAAROVER ADVISEREN.	DE JUISTE VAARDIGHEDEN OM EFFECTIEF MET DUURZAAMHEID AAN DE SLAG TE GAAN.	DE IMPACT VAN DUURZAAMHEID OP SPECIFIEKE VAKGEBIEDEN.

A: Awareness Programma Duurzaamheid

Iedereen binnen de financiële wereld krijgt te maken met nieuwe en omvangrijke wet- en regelgeving op dit gebied. Waar het thema voorheen een 'nice to have' was, is het inmiddels een 'must have' voor alle bedrijven in de financiële sector. In deze training leer je welke duurzaamheidsdoelstellingen kunnen gaan spelen in jouw organisatie en ontdek je wat de gevolgen zijn voor de volledige bedrijfsvoering van risicobeoordeling, compliance, productontwikkeling tot klantbenadering. Zo ben jij goed voorbereid op de mogelijke gevolgen die duurzaamheid gaat hebben op jouw organisatie.

[Bekijk het programma >](#)

B: Beleid

REGISTEROPLEIDING CIRA / CSA

Certified Integrated Risk Advisor – specialisatie Certified Sustainability Advisor

Start: 5 november 2021

Duurzaamheid is een integraal risico thema met aandacht voor zowel het verdienmodel (duurzaamheid biedt kansen), als financiële risico's (de fysieke en transitierisico's hebben impact op de waarde van de activa van een bank, verzekeraar of pensioenfonds) als niet-financiële risico's (bijvoorbeeld operationeel risico of als verwachtingen niet goed worden gemanaged reputatierisico's). In deze Registeropleiding leer je hoe je deze risico's in kaart kan brengen en hierover kan adviseren.

[Bekijk de opleiding >](#)

PE PROGRAMMA'S

In de PE programma's belichten we de stand van zaken met betrekking tot de duurzaamheidswetgeving en hoe deze wetgeving het beste kan worden geïmplementeerd. Een PE programma van de UvA Academie beslaat een halve dag in de vorm van een bijeenkomst online of wordt verzorgd op de campus van de UvA. De bijeenkomsten zijn opgezet peer-to-peer voor kleine groepen deelnemers om interactie te bevorderen.

Op het vlak van duurzaamheid bieden wij de volgende PE programma's aan:

1. Taxonomie, eerste ervaringen met de transparantie verordening en Actualiteiten duurzaamheid in beleggingsdienstverlening en verzekeringsdienstverlening

3. Impact van duurzaamheid voor verzekeraars - prudentieel

Docenten

mr. Peter van Vliet, CSFL CIRA Achmea Compliance
drs. Cees Rensen, Kerndocent UvA ABV

Docent

Harold Hendriks, NN Risk

Datum

8 september 2021

Datum

1 oktober 2021

Thema's

Stand van zaken | Impact | Taxonomie | Transparantie

Thema's

Externe ontwikkelingen | Risicomanagement | Risk appetite | Strategie | Beleggingsbeleid | Acceptatiebeleid | ORSA | Governance | Scenario analyse.

2. Impact van duurzaamheid voor banken - prudentieel

4. Actualiteiten Zorgplicht en Duurzaamheid

Docent

drs. Rik van de Weerthof, Manager Risk Analysis NN Bank

Docent

dr. mr. Frank 't Hart

Datum

13 oktober 2021

Datum

8 november 2021

Thema's

Risk appetite | Strategie | Beleggingsbeleid
ICAAP | Governance | Scenario analyse

Thema's

Duurzaamheidsvoorkeuren klant | Nazorg

[Bekijk de PE-programma's >](#)

C: Communicatie

Wat boodschappen over duurzaamheid gemeen hebben, is dat deze niet altijd gemakkelijk over te brengen zijn. Duurzaam financieren kost de ondernemer geld. Een belegger wil geen rendement mislopen. Een aandeelhouder wil een optimale return. Met name als het geld kost, ontstaat er weerstand bij de gesprekspartner. Hoe rigoureuzer de beleidskeuzen zijn, hoe meer weerstand de financiële onderneming zal ontmoeten.

Aan de inhoud of aan inzet zal het meestal niet liggen. Veel financiële ondernemingen zijn al bedreven in het 'zenden' van maatschappelijke boodschappen over duurzaamheid. Maar grip krijgen op het goede verloop van het gesprek is een vak apart, zeker als het onderwerp nogal eens desinteresse, cynisme of zelfs wantrouwen ontmoet, of simpelweg met harde feiten wordt gepareerd. Is het mogelijk weerstand om te buigen, en de belangen van de gesprekspartner juist te dienen zonder het eigen duurzaamheidsstreven opzij te zetten?

[Training Digitaal Adviseren >](#)

[Training Effectieve Gespreksvaardigheden >](#)

[Training Omgaan met Weerstand en Tegengestelde Belangen >](#)

D: Duurzaam (verdieping)

Duurzaamheid raakt alle afdelingen binnen een financiële organisatie. We helpen je daarom graag verdiepende kennis over duurzaamheid te ontwikkelen aan de hand van actuele behoeften. Denk hierbij aan:

- duurzaam digitaliseren;
- duurzaam financieren;
- financial health;
- duurzaam risicomanagement;
- duurzaam verzekeren.

De volgende modules bieden wij al aan of zijn in ontwikkeling:

[Adviseur Duurzaam Wonen >](#)

[Duurzaam Beleggen \(in ontwikkeling\)](#)

[Duurzaam Financieren \(in ontwikkeling\)](#)

[Duurzaam Adviseren \(in ontwikkeling\)](#)

Permanent vakbekwaam

Als financieel professional is het van belang om je vak kennis en vaardigheden op peil te houden. Sta je geregistreerd bij DSI? Dan dien je jaarlijks een programma te doorlopen om je vakbekwaamheid up-to-date te houden en je DSI-registratie te behouden: het Permanent Vakbekwaam-programma. Dit programma bieden we aan voor verschillende vakgebieden:

[Effectenhandelaar Permanent Vakbekwaam 2021 >](#)

[Compliance Professional Permanent Vakbekwaam 2021 >](#)

[ESMA Permanent Vakbekwaam 2021 >](#)

In deze programma's ga je uiteraard ook aan de slag met actuele thema's als verantwoord en duurzaam beleggen, klimaatrisico's en alternatieve beleggingen binnen je vakgebied.